

vermindert impact scheiding

Scheiding van ouders leidt voor kinderen tot veel onzekerheid. Onderzoek laat zien dat zij nog lang negatieve gevolgen kunnen ondervinden. Preventief groepsprogramma Stoere Schildpadden biedt kinderen van 4 tot en met 6 jaar steun na een dergelijke ingrijpende ervaring.

Door: Leanthe van Harten, Wendy van Vliet, Fieke Pannebakker en Mariska Klein Velderman

Iedereen kent kinderen van wie de ouders gescheiden zijn. In Nederland krijgen jaarlijks 70.000 kinderen te maken met de scheiding van hun ouders. Deze 'scheidingskinderen' presteren gemiddeld minder goed op school, vertonen meer gedragsproblemen en scoren lager op sociaal-emotioneel vlak.

Jonge kinderen die de scheiding van hun ouders meemaken zijn vaak verdrietig en voelen zich verantwoordelijk. Ook verwarring, angst om alleen gelaten te worden, verbijstering over het uiteengevallen gezin en heimwee naar hoe de situatie eerst was komen veel voor.

Effectieve ondersteuning

Het groepsprogramma Stoere Schildpadden is speciaal ontwikkeld voor jonge kinderen. In Nederland bestond namelijk nog geen evidence-based interventie voor kinderen van gescheiden ouders jonger dan 6 jaar. Kleuters wiens ouders gescheiden zijn, komen in een Stoere Schildpaddengroep twaalf weken achter elkaar samen. In drie kwartier per keer wordt er aandacht gegeven aan het herkennen en benoemen van gevoelens en aan begrip over de scheiding. In de groep wordt veel geoefend met het stapsgewijs oplossen van problemen en met de uitdagingen die een scheiding met zich meebrengt. Bovendien wordt de

spanning van de scheiding vermindert doordat kinderen horen dat leeftijdsgenootjes hetzelfde meemaken.

Het programma is gebaseerd op het Amerikaanse Children of Divorce Intervention Program (CODIP), waar in Amerika veel onderzoek naar is gedaan. Resultaten daar laten een duidelijke verbetering zien in het functioneren van kinderen thuis en op school – zelfs twee jaar na afloop.

Trainer, co-trainer en Sam

Een Stoere Schildpaddengroep wordt begeleid door een opgeleide trainer en een co-trainer. De co-trainer is meestal werkzaam op een school, zoals een leerkracht, intern begeleider

of schoolmaatschappelijk werker. Een belangrijke rol is weggelegd voor Sam, een handpop in de vorm van een schildpad. Sam heeft ook gescheiden ouders, en deelt zijn ervaringen met de kinderen uit de groep. De trainer gebruikt Sam om gedachten en gevoelens onder woorden te brengen en om probleemoplossende vaardigheden mee te oefenen. Naast poppenspel worden veel creatieve materialen en spelvormen gebruikt zoals voorleesboeken, spelletjes, kaartjes en tekeningen.

Positieve verandering

In Nederland heeft TNO, gesubsidiëerd door ZonMw, een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar Stoere Schildpadden. Het onderzoek vond plaats in pilotgroepen, die werden verzorgd door de afdeling Schoolmaatschappelijk Werk van de Stichting Jeugdformaat. De uitkomsten wezen uit dat ouders enthousiast zijn over Stoere Schildpadden. Zij zagen een positieve reactie bij hun kind en vonden dat hun kind positief veranderd was. Bovendien lieten de vragenlijsten zien dat positief functioneren na deelname was toegenomen en gedragsproblemen waren afgenomen.

Het programma werd ook gewaardeerd door de uitvoerende trainer. Zij werkte graag met het programma en was enthousiast over de materialen. "Een leuk element is dat de kinderen thuis op zoek gaan naar boekjes en knuffels in de vorm van een schildpad", vertelt een Stoere

Stoere schildpadden™ in het kort

Twaalf wekelijkse groepsbijeenkomsten voor basisschoolkinderen van 4 tot en met 6 jaar oud van wie de ouders gescheiden zijn.

- Het betreft een preventief programma: De deelnemende kinderen hebben geen ernstige emotionele of gedragsproblemen.
- Kinderen leren beter om te gaan met veranderingen tijdens en na de scheiding.
- Het programma bevindt zich in de opnameprocedure voor de Databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut.
- Stoere Schildpadden is het spreekwoordelijke 'jongere broertje' van de interventie Dappere Dino's, voor kinderen van 6 tot en met 8 jaar oud. Kijk op: <http://www.dapperedino.nl>

Voor meer informatie en onderzoeksrapportages: www.tno.nl/codip.

Schildpadden trainer. "Een meisje had een knuffelschildpad meegenomen, die zij zag als vriendje van Sam, onze groepsschildpad. Met haar knuffel ging zij in gesprek met Sam over haar papa en mama die gescheiden zijn. In het gesprek kwamen de elementen van de training naar voren, de verschillende gevoelens en ook het oplossen van problemen. Ik vond het bijzonder om te zien dat een kind op deze manier alles oppakt wat in de training wordt besproken."

Auteursinformatie

Wendy van Vliet is schoolmaatschappelijk werker en trainer bij SMW Jeugdformaat in Den Haag; Leanthe van Harten en Fieke Pannebakker zijn onderzoeker bij TNO Jeugd in Leiden; Mariska Klein Velderman is onderzoeker en teamcoördinator bij TNO, tevens projectleider Stoere Schildpadden & Dappere Dino's.

Herkenning

Een deelnemer van 5 jaar reageerde enthousiast en vol herkenning toen een andere deelnemer zijn gezin met behulp van de poppetjes neerzette: 'Zo gaat het bij mij ook, ik ga ook elke woensdag naar papa en om het weekend.' Herkenning, dat gaf een goed gevoel bij deze deelnemer.